

TOVERITAR

Amerikan suomalaisten työläisten äänikannattaja, ilmestyy Astoriassa, Ore., joka listaa The Western Workmen's Pub. Society'n kustantamana.

TILAUSHINNAT YHDYSVALTOIHIN
1 vuosikerta...\$1.50 Puoli vuotta...90c
CANADAAN JA SUOMEN
1 vuosikerta...\$1.75 Puoli vuotta...\$1.00

TOVERITAR
BOX 99 ASTORIA, ORE.

Entered as second-class matter July 18th, 1911, at the Post Office at Astoria, Oregon, under the Act of March 3rd, 1879.

TOVERITAR

(THE WOMAN COMRADE)
SUBSCRIPTION RATES
IN THE UNITED STATES:
One year...\$1.50 6 months...90c
IN CANADA:
One year...\$1.75 6 months...\$1.00
IN FOREIGN COUNTRIES:
One year...\$1.75 6 months...\$1.00

Advertising rates 50c per inch per insertion. Huoneisto sijaitsee 10:n ja Duane katuojen kulmassa. Puhelin 365. Ilmestystä 50 senttiä tuumalta kerran. Naimisilmoituksista \$1.00 ensimmäiseltä tuumalta ja 30 senttiä jokaiselta seuraavalta lialta.

TOIMITUS:

Maiju Nurmi

Box 99, Astoria, Oregon.

Toverittaren tilaajaluettelo osottaa seuraavaa:

UUSIA 134
KATKENNEITA 73

Lapsille kirjottajat, tarttukaa kynään!

Entisiä ja uusia lasten julkaisujen avustajia ja lasten opettajia pyydetään lähettämään kirjoituksia Lasten Jouluun. Kirjotusten pitäisi olla julkaisun toimituksessa lokakuun alussa. — Toverillisesti: Lasten Jouluun Toimitus Box 99, Astoria, Ore.

Kuvia Lasten Jouluun

pyydetään ihanneliitto- ja sunnuntaikoulu-ryhmistä, ihanneliittojen monivuotisista, toimivimmista jäsenistä sekä kaikista Toverittaren Lasten Osaston kirjeenvaihtajista. Kuvat pitäisi lähettää ensi tilassa julkaisun toimitukselle. — Toverillisesti: Lasten Jouluun Toimitus Box 99, Astoria, Ore.

JUTUSTELUA.

Jopa ne numerot alkoivat osottamaan tilaajamäärän nousua sen sijaan kuin laskua, päättään numeroista viime Toveri tarssa.

Kesäkiireet ja huvit alkavat jo kuulua menneiden muistojen joukkoon. Asiamiehet — eli naiset — ja kirjeenvaihtajat ovat jo ryhtyneet tehtäviinsä, joskin heidän toimintansa on vielä laimeaa siihen verraten mitä se tulee olemaan, kunhan kesälepo oikein lopullisesti päättyy. Tuntempa kuitenkin jo siltä kuin siskot kanta koko rintaman ryhtyisivät kaksinkertaisella innolla kesän keskeyttämiin tehtäviinsä osastoissa ja lehtien levittämisessä. Ehkä te siskot kaikkialla pian joudatte kirjoittelemaan kirjoitetta ja muita kirjoituksia Toverittareen. Kesän ajalla lienevätkin monet ahkerat avustajat ol-

KATSAUKSIA

Amerikan sota-äidit eivät tahdo vielä rauhaa.

(True translation filed with the Postmaster at Astoria, Ore., Sept. 24, 1918, as required by section 19 of the Act of Oct. 6th, 1917.)

Amerikan sota-äidillä oli hiljattain ensimmäinen konventsiomi Evansvillessä, Ind. Konventsiomissa keskusteltiin m. m. Itävallan rauhantarjouksesta, josta tehtiin seuraavanlainen päätös, joka sitten lähetettiin Yhdysvaltain armeijan ja meriväen ylikomentajalle:

"Miljoonat Amerikan sota-äidit jotka ovat edustettuina sotaneuvottelussa Evansvillessä, Ind., tukevat uskollisesti teitä alkumukessanne ei suostua rauhaan ennenkuin Saksa liittolaisineen antautuu ilman ehtoja."

Konventsiomissa oli vallitsevana henkenä, että oikein amerikkalaisten poikien menetys kuluka suuri tahaansa, ovat äidit valmiit niihin suurin uhrauksiin, mutta vaativat palkkioksi siltä hunnien ehdottoman antautumisen.

Kehdot vaiko ruumisarkut?

Eräissä Lontoon lehdessä kirjoitetaan lapsityön turmiollisuutta vastaan seuraavaa:

"Kunjaliston kortteleissa ei kasvateta voimakasta rotua, eikä vahvoja käsiä ja terveitä elimistöjä, joita edistyksemme tarvitsee, kasvateta epäpuhtaalla maidolla, puutteellisella ja kehnolla ruualla elämän tärkeinä vuosina tai liassa ja huonossa ilmassa lapsuuden aikana. Meillä on edessämme kaksi tärkeätä tehtävää: opettaa ja auttaa äitejä, joita voimme välttää edes osan vältettävissäolevista pikkulasten kuolemantapauksista. Mutta tämä on ainoastaan pieni osa tehtävistämme. Meidän on pyrittävä saamaan olosuhteet sellaisiksi, että työläisen lapsella on yhtäläinen tilaisuus elämään ja hyvinvointiin kuin niidenkin vanhempien lapsilla, jotka elävät suotuisemmissa oloissa.

"Ei pidä enää kuunnella sitä teoriaa, että huonot olosuhteet ovat jossakin suhteessa hyvät, koska niissä säilyvät oleumat niissä karastuvat. Se on kirottu oppi, joka estää kaikki yrityksetkin saada kaikille ihmisille yhtäläisesti kunnolliset kodit riittävästi kunnollista ruokaa ja tilaa suutta täydelliseen henkiseen ja ruumiilliseen kehitykseen.

"Ne, jotka nyt ovat vallassa ja alla tilaisuudessa määräämään, että kaikilla ihmisillä tulisi olla riittävä kunnolliset olosuhteet, tappavat huolettomuudellaan, tietämättömyydellään ja välinpitämättömyydellään multakin eikä ainoastaan elämään kelpaamattomia heikkoja ihmisiä. Kansamme omatunto ei ole vielä tarpeeksi valvella näkemään tätä alkamme tärkeätä vaatimusta. Sota on syyttännyt liekin, joka siltä valaisee, jota toivotavasti ei koskaan sammuteta.

leht ottamassa hyvät levot, koska ainoastaan muutamat ovat muistaneet Toveritarta kirjoituksilla. Trastin Jenny, A. A. "Kylän heittiö", Svea, Northin Mary ja Mäkisen Annie sekä jotkut toiset ovat sentään olleet yhtä ahkeria kuin ennenkin. Parkosen Kländie-tätikin on hääräillyt siellä Toronton venäläisessä osastossa ja kirjoitellut venäläisiin lehtiin niin ahkerasti, että on melkein kokonaan unhottanut Toverittaren. Vaikka ei hän sentään ole tainnut meitä suomalaisia kokonaan unhottaa koska kaiken muun kiireensä keskellä valmistele "Viinirypäleen mustan tertun" viimeistä osaa. Hän pyytää saada Toverittaren lukijain tietoon seuraavan ilmoituksen:

Toverittaren lukijoille. Ne lukijat jotka halusta seurasiivat "Viinirypäleen mustaa terttua", olivat varmaankin pahoillaan kun se keskeytyi tuon

"Kun taistelut Ranskassa sekä muuallakin ovat päättyneet on meillä edessämme taistelu, jonka voittamiseen me tarvitsemme kaikki voimme. Se on oleva taistelua kehtojen ja ruumiilarkkujen välillä.

Kuuraajille säädetty, \$10.50 alin viikkopalkka 4 tunnin työpäivältä.

Kun Schenectadyn sähköyhtiö ja sen työläisten välisen palokirikittajatu vihdoin sovittiin hallituksen sovittajien. Taftin ja Walshin avulla, määrätettiin kaikkien yhtiön naistyöläisten alimmaksi palkaksi \$15 paiti kuuraajille, jotka työskentelevät ainoastaan neljä tunia päivässä, määrättiin \$10.50 alimmaksi viikkopalkaksi. Kaikkien aikuisten naisten sekä niesten työpalkkoja ylennettiin 20 prosentilla. Naiset, jotka tekevät samoja töitä kuin miehet, tulevat saamaan samanlaisen palkan.

Englannin suffragettien reformipuhua.

Mrs. E. Pankhurst ja hänen suffragettistävönsä ovat ryhtyneet edistämään kunnallismiestusta Englannissa. He puhuvat kunnallisten keittiöiden ja pesulatoisten perustamista kallelalle, varsinkin sotatarve-teollisuuskeskuksiin. Mrs. Pankhurst alkaa vaatia lainalaadintaa, joka kieltää kotikeittiöiden ylläpidon. Hän ja toiset asiaan huostuneet vaativat parlamenttiin pyrkiviltä miehiltä kantusta puuhilleen, tietysti naisten ääniä vastaan. "Kotikeittiössä tuhataan aikaa ja varoja ja ne ovat esteenä naisten vapaudelle ja kehitykselle; kotikeittiön yksinäisyydessä, sen alati toistuvissa tehtävissä kylläistyvät monet naiset elämäänsä ja tulevat epätoivoisiksi," sanoo Pankhurst. "Kaikkia naisia vapautta ja edistystä rajoittavia laitoksia on hävitettävä oikein lainalaadinnan avulla."

— Jaa, kumpu naisen vapautta ja edistystä eivät muut rajoittaiskkaan kuin kotikeittiöt, niin helposti se kultainen vapaus sitten olisi kukaan saanut. Miksikähän rouva Pankhurst ei ryhdy vaatimaan niiden kujen asuntoolojen, huonojen palkkojen, korkeiden elinkustannusten, ylitönn ja muiden naisten vapautta ja edistystä rajoittavien syiden poistamista? Niitä ei voi poistaa pelkällä suunpöytäsuunnitelmalla, vaan täydytään silloin kajoa syihin, joiden juuret ovat liian laajalle ja syville kasvanneet ja joiden penkonminen mullistaisi koko olevan järjestelmän, jonka harvas kannattaa hän ja toiset suffragetit reformipuhustaan huolimatta ovat.

Naistyöläisetkin järjestetään.

Työmiehet kertoo, että Wisconsinin työväenliitto on antanut käytännöllisen esimerkin kaulkonäköisyydestään ja työväen todellisen aseman ymmärtämisestä ryhtymällä tarmokkaasti toimenpiteisiin niiden naistyöläisten järjestämiseksi taloudellisiin järjestöihin, joita nyt palkataan niin suurena määrän erinäisillä teollisuusliin. Wisconsinin työväenliitto on saanut motteita vanhoillsempien

tuostakin. Mutta niin pian kun saan tilaisuuden julaistaan se erikoisena kirjana, jossa tulee olemaan sen loppupuoli myös joka syytä tai toisesta on jäänyt Toverittareessa julkaisematta. Vielä haluan sanoa niille jotka huulivat ja huuloansa muille tykkivät, että mainittu kertomus olisi venäjänkielstä varastettu, että ajan sattuessa tulen sen suomenkielstä kääntämään venäjänkielälle kirjoittajan nimenä ollen Kländie Parkkonen.

K. P.

Monelle "Tertun" lukijalle ja ihailijalle lienee tuo Kländie-tädin ilmoitus ilonen uutinen. Niin pitkistä kertomuksesta kuin "Terttu" oli, joutuu väkisinikin osia hukkaan postissa tai muuten, joten sen ilmestyminen kirjana on tietysti tervetullut.

Idän valtioiden siskot ovat olleet enemmän kuin velttoja kirjeenvaihtajia viime aikoina. Sieltä päin on ollut ainoastaan muu-

unionistien tahoita "sosialistisuuten-sa" takia, mutta jokaisen työläisen, joka ymmärtää asian oikein, on myönnettävä, että se on sille kunniaksi. Liitto on osottanut olevansa jatkuvasti valvella työväen taloudelliseen sekä poliittiseen järjestämiseen nähden.

Liiton viimeinen toimenpide työläisten järjestämiseksi unioniin oli n. s. "Labor Forward Movement", joka pantin alulle jo useita kuukausia sitten ja jonka yksinomainen tarkoitus on saada mahdollisimman paljon työläisiä liittymään taloudellisiin järjestöihin. Tämän järjestymisliikkeen puolesta tullaan nyt antamaan myöskin erikoista huomiota naispuolisten työläisten järjestämiseksi unioniin. Liitto on palkannut Ida Glatt-nimisen naispuolisen organisaattorin Baltimorestä johtamaan tätä naistyöläisten järjestämistä. Ida Glatt on syntynyt Venäjällä juutalaisista vanhemmista ja hänellä on yhdeksäntoista vuoden kokemus naisten järjestämisessä Yhdysvalloissa. Tällä alalla hänellä lienee parhain saavutus kuin kenelläkään muulla naispuolisella organisaattorilla tässä maassa.

Brooklynin s. s. osasto voitti sen Toverin ja Toverittaren myyjäisten päällönnön, auton. Sen sijaan, että osasto olisi ottanut auton, se otti \$400 edestä Toverin ja Toverittaren Kustannusyhtiön osakkeita.

Kaikki muut voitot lähetettiin voitajalle 20 p. t. k.

Lippujen myyjät ovat vähän hidas-telleet lopullisten tilityksien tekemisessä, joten voittojen lähettäminen hiukan viipyy.

Nähtyä ja kuultua

Matkamuistoja Norjasta sodan ensi vuosina.

(Jätk.)

Sandnessista pääsee joko maanalaisia tai oikeammin vuoren sisäisiä tunneleita myöten tai sitten kiipeemällä jotenkin jyrkkää tunturia viiden kilometrin matkan ylös Hånken ja Hånkebakke nimiin kaivanto-osastoihin. Tunnelimatka tarjoaa kumminkin mielenkiintoisen tarkastuksen, joten seuraamme nyt sitä. Sandnessin tunneleista suusta astuttua sisään on ensimmäisenä nähtävänä mahtavat konelaitteet porakoneissa käytettävän ilman puristusta varten. Kaikki nuo laitteet todistavat työn ihmeellistä luovaa voimaa. Silmäsiipä jättiläismäistä ilman pumppukonetta, sähköä synnyttäviä voimalaitteita, malmikivien kuljetusta ja musertamista varten olevia laitteita, tainkaa vaan pelkästään noita suuria ja puhtoisia vuoren sisäisiä tehtäviä varastohuonehelejä, niin kaikkialla saa nähdä

tamia kirjoitetta. Mitä sinne itään oikein kuuluu? Sanokaa toki muillekin. Eivät kyllä keskeikkä länsivaltioidenkaan siskot ole juuri paljon suurempaa innoistusta osottaneet.

Emmeköhän nyt jo ala virkistämään kesän lamauttamaa innoistusta kaikessa toiminnassa. Herätetään entiset kirjeenvaihtajat ja asiamiehet tehtäviinsä tai valitaan uusia.

Liikkeenhoitajamme kehotti viime Toverittareessa jokaista sen tilaajaa hankkimaan edes yhden uuden tilaajan Toverittarelle. Senhän ei luulisi olevan ollenkaan vaikeaa teettävää. Sillä taivoiin kohoaisi Toverittaren tilaajamäärä yli sen sille jo vuosia sitten asetetun 10,000 määrän yli. Aikkapa tilaajien joukossa olisi joitakin satoja välinpitämättömiäkin, jotka eivät mitenkään viitsi hankkia uusia tilaajia, niin saisivatpa toiset sitä useampia, joten lyhyessä ajassa ja vähällä